

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Природничо-економічний факультет

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри туризму та
готельно-ресторанної**

справи

Вероніка БУТОРІНА

«26» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Географія туризму: туристичне краєзнавство»

підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою Туризм

спеціальності ІЗ Туризм та рекреація

галузі знань І Транспорт та послуги

форма навчання денна

мова навчання українська

2026-2027 навчальний рік

Розробник програми: Ковтуник І. І. – кандидат географічних наук, старший викладач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

Ухвалено на засіданні кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

Протокол № 8 від «26» серпня 2026 р.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'В. БУТОРІНА', is placed over the name of the guarantor.

Вероніка БУТОРІНА

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Мета навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Географія туризму: туристичне краєзнавство» є формування в студентів знань і навичок аналізу потенціалу туристичних ресурсів України та рідного краю – Хмельниччини для створення конкурентоспроможного національного туристичного продукту.

2. Обсяг і ознаки курсу.

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
Рік навчання	2026-2027 н. р.
Семестр вивчення	1-й
Кількість кредитів ЄКТС	3 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	90 год.
Кількість годин навчальних занять	36 год.
Лекційні заняття	18 год.
Семінарські заняття	18 год.
Самостійна робота	54 год.
Форма підсумкового контролю	Залік

3. Статус навчальної дисципліни.

Обов'язковий освітній компонент професійної підготовки.

4. Пререквізити курсу.

Навчальна дисципліна «Географія туризму: туристичне краєзнавство» викладається на 1 курсі, 1 семестр.

5. Компетентності.

Інтегральна компетентність:

Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 01 – Здатність реалізовувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02 – Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 05 – Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 15 – Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

СК 16 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 17 – Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

СК 19 – Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

СК 31 – Знання та розуміння регіональних аспектів туристично-рекреаційної індустрії.

6. Програмні результати навчання:

ПРН 02 – Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб’єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН 03 – Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПРН 04 – Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПРН 05 – Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

ПРН 14 – Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПРН 23 – Знати та розуміти регіональну специфіку туристично-рекреаційної індустрії.

7. Методи навчання.

В процесі викладання дисципліни «Географія туризму: туристичне краєзнавство» використовуються наступні методи і прийоми викладання даної дисципліни: усне слово викладача, пояснення, різні види бесід, конспектування, створення та розв'язання проблемних ситуацій, опрацювання методичної літератури, обговорення тематичних статей, дискусії, завдання дослідницького характеру, критичний огляд наукових публікацій, виконання варіантів ситуаційних вправ та задач, виконання завдань аналітичного характеру.

8. Засоби діагностики успішності навчання.

Засобами діагностики успішності навчання з навчальної дисципліни «Географія туризму: туристичне краєзнавство» є: завдання вхідного і поточного контролю, самостійна робота студентів, консультації, модульні контрольні роботи.

9. Структура навчальної дисципліни.

СТРУКТУРА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ: ТУРИСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	с	с.р.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи туристичного краєзнавства. Краєзнавчі ресурси України та рідного краю – Хмельниччини.				
Тема 1. Краєзнавство як система знань і сфера просвітницької діяльності.	10	2	2	6
Тема 2. Стан і розвиток українського краєзнавства.	10	2	2	6
Тема 3. Методи практичного краєзнавства.	10	2	2	6

Тема 4. Організаційні форми краєзнавчої діяльності.	10	2	2	6
Тема 5. Природно-географічні основи краєзнавства.	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 1	50	10	10	30
Змістовий модуль 2. Спадщина України. Краєзнавчі ресурси рідного краю – Хмельниччини.				
Тема 6. Природна спадщина України.	10	2	2	6
Тема 7. Культурна спадщина України.	10	2	2	6
Тема 8. Етнокультурна спадщина України.	10	2	2	6
Тема 9. Природно-географічні туристичні ресурси Хмельницької обл. Історико-культурні туристичні ресурси Хмельницької обл.	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 2	40	8	8	24
Усього годин	90	18	18	54

10. Форма підсумкового контролю навчальної дисципліни.

Формами поточного контролю навчальної дисципліни «Географія туризму: туристичне краєзнавство» є поточний контроль у формі усного опитування, виконання письмових робіт, виступів здобувачів при обговоренні питань навчального матеріалу, виконання практичних завдань тощо; модульна контрольна робота; самостійна робота.

Формою підсумкового контролю навчальної дисципліни «Географія туризму: туристичне краєзнавство» є залік.

11. Критерії оцінювання результатів навчання курсу.

Розподіл балів, що присвоюються студентам за результатами поточного і модульного контролю

Поточний і модульний контроль (60 балів)						Іспит	Сума
Змістовий модуль 1 (30 балів)			Змістовий модуль 2 (30 балів)			40	100
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Поточний контроль	МКР	Самостійна робота		
10 балів	15 балів	5 балів	10 балів	15 балів	5 балів		

Поточний контроль (10 балів)

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами роботи на семінарських заняттях складає 30 балів (за умови виконання всіх

різновидів робіт, що передбачені).

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на навчальних заняттях – 12 балів. Оцінювання на навчальних заняттях переводяться в 10-бальну систему за формулою: (Сер. Бал. X 0,05 + 0,4) x 10.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Студенту, який не підготувався до навчальних занять, не виконав поточних домашніх завдань, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Критерії оцінювання практичного заняття

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними, самостійне опрацювання матеріалу викликає значні труднощі, відповідає на питання, які потребують відповідей: «Так» або «Ні». Здобувач освіти порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача, може самостійно знайти в підручнику відповідь. Здобувач освіти порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі знань, умінь, навичок, виявляє окремі властивості, робить спроби виконати вправи, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом. Здобувач освіти порушує

		принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає частину матеріалу: здатний його відтворити, орієнтується в поняттях, термінах, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач освіти переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає більше половини матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій, однак, з окремими помилками, вміє працювати з підручником. Здобувач освіти переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки, відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою. Здобувач освіти переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно, логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями, фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання в стандартних ситуаціях. Здобувач освіти дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, вміє аналізувати, робити висновки, відповідь логічна, обґрунтована, однак, з окремими неточностями. Здобувач освіти дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати, систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, має сформовані типові навички. Здобувач освіти дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими, міцними знаннями, використовує їх у нестандартних ситуаціях, може визначати тенденції різних процесів, самостійно визначає мету власної діяльності, робить аргументовані висновки. Здобувач освіти дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє знаннями з

		навчальної дисципліни, вміє знаходити джерела інформації, аналізувати їх, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності, спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію. Здобувач освіти дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності, використовує широкий арсенал засобів для доведення, обґрунтування своєї думки, схильний до системно-наукового аналізу. Здобувач освіти дотримується принципів академічної доброчесності.

Модульна контрольна робота (МКР) (15 балів)

Модульні контрольні роботи (МКР) (2) складаються з 5 письмових завдань, кожне з яких оцінюється в 3 бали. За МКР студент може отримати до 15 балів. При отриманні менше 9 балів МКР вважається не виконаною і студент отримує можливість її перездати.

Критерії оцінювання МКР

Шкала ECTS	Бали
Відмінно	14-15 балів
Добре	12-13 балів
Задовільно	9-11 балів
Незадовільно	8, менше 8 балів

Самостійна робота (5 балів)

Самостійна робота оцінюється за наслідками перевірки завдань. За самостійну роботу студент може отримати до 5 балів. При отриманні менше 3 балів завдання вважаються не виконаними і студент отримує можливість їх перездати.

Здобувачі вищої освіти виконують наступні різновиди самостійної роботи:

- опрацювання лекційних текстів;
- підготовка до практичних занять;
- опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- написання есе;
- підготовка презентації.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Високий рівень 5 балів	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання тем, винесених на самостійне опрацювання, виявляє розуміння предмета висловлювання, вміє наводити доведення, порівнювати, формулює своє бачення матеріалу. Здобувач освіти дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній рівень 4 бали	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, але здобувач допускає кілька помилок, дотримується послідовності викладу матеріалу, винесеного на самостійну роботу, вміє наводити власні приклади, добирає самостійно інформаційні джерела. Здобувач освіти дотримується принципів академічної доброчесності.
Середній рівень 3 бали	Якщо здобувач виявляє розуміння понять, винесених на самостійне опрацювання, але допускає неточності, не вміє наводити приклади, не може здійснювати пошук необхідної інформації, допускає деякі помилки. Здобувач освіти дотримується принципів академічної доброчесності.
Початковий рівень менше 3 балів	Здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини навчального матеріалу, невпевнено викладає матеріал, допускає помилки, не може здійснювати необхідної інформації. Здобувач освіти порушує принципи академічної доброчесності.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Неформальна / інформальна освіта. Визнання Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти регламентовано наступним документом: «Порядок визнання в Кам'янець-

Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)» <https://surl.lu/beaaaw>. Неформальна освіта:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни;
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді. В інформальній освіті:
- наявність наукової публікації;
- волонтерська діяльність.

Курс «Sustainability». Онлайн Академія UNWTO. Режим доступу до сайту: <https://www.unwto-tourismacademy.ie.edu/course-catalog?product-category=sustainability>.

Оцінювання здійснюється згідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція)» <https://surl.li/nlmnvj>.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно	незараховано

1-34	Ф (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			недопущено
------	---	--	--	------------

12. Технічне й програмне забезпечення/обладнання курсу.

Вивчення навчальної дисципліни «Географія туризму: туристичне краєзнавство» не потребує використання програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

12. Література.

Основна:

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України. К.: Палітра, 2023. 112 с.
2. Крачило Н. П. Краєзнавство і туризм: навч. посіб. К.: Вища школа, 2022. 191 с.
3. Панкова О. В. Туристське краєзнавство. К.: Абсолют, 2023. 185 с.
4. Петраківський В. Л., Рутинський М. Й. Туристичне краєзнавство. К.: Знання, 2023. 680 с.
5. Самойленко Г. В. Краєзнавство: культурно-мистецьке та літературне. К.: КНТ, 2022. 131 с.

Допоміжна:

6. Economic Impact 2022: Global Trends. World Travel & Tourism Council. August 2022. URL: <https://wttc.org/Portals/0/Documents/Reports/2022/EIR2022->.
7. Predeaux B. The resort development spectrum a new approach to modeling resort development. Tourism management. New York. 2024. P. 235-246.
8. Алексєєва Н. Ф., Сакун Л. М. Регіональні аспекти стратегії розвитку туристичної індустрії. *Економіка. Управління. Інновації*. Житомир: Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка, 2021. Вип. 2 (8). С. 34-41.

9. Бейдик О. О. Рекреаційна географія: навч.-метод. посіб. К.: Обрії, 2025. 96 с.
10. Благун І., Румянцева І. Аналіз сучасних тенденцій розвитку туризму в Україні в кризових умовах. *Věda a perspektivy*. 2024. № 2. С. 56-65.
11. Брич В., Галиш Н. Сталий розвиток туристичної індустрії: екологічний та статистичний вимір. *Економічний аналіз*. 2022. № 4. С. 23-30.
12. Джинджоян В. В., Корнеєв М. В., Ходак О. В., Небаба Н. О. Економіка та менеджмент міжнародного туризму: навч. посіб. Київ : В-во «Каравела», 2024. 376 с.
13. Доценко А. І. Географія туризму. К.: Університет «Україна», 2021. 177 с.
14. Історико-культурні, географічні та економічні аспекти розвитку туризму на Хмельниччині: / за ред.: С. А. Копилов (гол. ред.), С. Е. Баженова (наук. ред.). Кам'янець-Подільський: Кам.-Под. нац. ун. ім. Івана Огієнка, 2017. 168 с.
15. Ковтуник І. І. Тектонічні, орографічні та ландшафтні природно-географічні туристичні ресурси Хмельницької області. *Трансформації та виклики XXI століття: український контекст*: колект. монографія. Розділ четвертий. Виробничий потенціал, сфера послуг та екологічна складова їх сталого розвитку: промисловість, видавництво, поліграфія, туризм, готельно-ресторанна справа, екологія. 4.1. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2025. С. 102-120 с. (2,0 авт. арк.). Доступ до наукової праці: URL: <https://www.newroute.org.ua/wp-content/uploads/mon202509.pdf>.
16. Крупіца І. В., Євтушок О. В., Киричук В. Г. Світові тренди та перспективи розвитку туризму в Україні. *Економічний простір*. 2022. № 178. С. 24-30.
17. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). К.: Альтерпрес, 2025. 736 с.
18. Мальська М. П., Гаталяк О. М. Туризм у містах. К.: Центр навчальної літератури, 2022. 224 с.

19. Миронов Ю. Б. Шляхи післявоєнного відновлення індустрії туризму в Україні. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2023. № 71. С. 64-68.

20. Паньків Н. Конкурентоспроможність України на світовому ринку туристичних послуг: ретроспективний аналіз. Grail of Science. 2024. № 36. С. 546-551.

21. Плотнікова М. Ф., Якобчук В. П., Ходаківський Є. І., Войтенко А. Б., Колеснікова М. С. Державна політика реалізації туристичного потенціалу України. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 3. С. 102-112. 14.

22. Рига І. І., Рошко С. М. Тенденції розвитку світового ринку туристичних послуг. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2023. № 4(87). С. 396-400.

23. Сіра Е. О., Г. Голубець І. М., Безрученков Ю. В. Післявоєнне відновлення туризму в Україні. Інфраструктура ринку. 2022. № 68. С. 155-158.

24. Хмельниччина туристична: історико-культурні, природно-географічні та економічні аспекти розвитку: колективна монографія / за ред.: С. А. Копилов (гол. ред.), С. Е. Баженова (наук. ред.). Кам'янець-Подільський: Кам.-Под. нац. ун. ім. Івана Огієнка, 2015. 192 с.

25. Хмельниччина туристична: історико-культурні, природно-географічні та економічні аспекти розвитку: колективна монографія / за ред.: С. А. Копилов (гол. ред.), С. Е. Баженова (наук. ред.). Кам'янець-Подільський: Кам.-Под. нац. ун. ім. Івана Огієнка, 2019. 208 с.

Інформаційні джерела:

26. Закон України «Про туризм». Режим доступу до сайту: <http://www.tourism.gov.ua>.

27. Курс «Sustainability». Онлайн Академія UNWTO. Режим доступу до сайту: <https://www.unwto-tourismacademy.ie.edu/course-catalog?product-category=sustainability>.

28. Tourism for Sustainable Development Goals. URL: <http://tourism4sdgs.org/>.

29. Tourism Statistics. URL: <https://www.e-unwto.org/toc/unwtotfb/current>.

UNWTO Tourism Highlights. URL: <https://www.e-unwto.org/>.